

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudců Daniely Zemanové a Miloslava Výborného v právní věci žalobkyně: **L. D.**, zastoupena Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2012, čj. MPSV-UM/1214/12/9S-HMP, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2013, čj. 2 Ad 16/2012–60,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně, advokátce Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti v částce 1.573 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně podala dne 20. 10. 2011 žádost o mimořádnou okamžitou pomoc, což je dávka pomoci v hmotné nouzi dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Uvedenou dávku požadovala z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví v důsledku nedostatku finančních prostředků na úhradu poplatků zavedených ve zdravotnictví a doplatků na nutné léky. Úřad městské části Praha 10 (dále jen „správní orgán I. stupně“)

vydal dne 9. 11. 2011 rozhodnutí čj. 55626/2011/AAJ, kterým v souladu s § 2 odst. 3 a § 66 zákona o pomoci v hmotné nouzi, žalobkyni dávku ve formě mimořádné okamžité pomoci nepřiznal. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, které žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu. Městský soud žalobu zamítl jako nedůvodnou, neboť v případě žalobkyně nebyly splněny podmínky pro přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci podle § 36 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Soud zdůraznil, že by se muselo jednat o mimořádnou situaci, nikoliv o opakující se finanční potíže žalobkyně. Náklady spojené s léčbou, tedy jak náklady za léčebné prostředky, tak regulační poplatky, lze řešit prostřednictvím zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, nikoliv podle zákona o pomoci v hmotné nouzi. Soud vzal v úvahu také skutečnost, že žalobkyně obývá sama byt s neúměrnou podlahou plochou (cca. 96 m²) a že směnou za menší byt by se snížily její náklady za bydlení. Dále soud neshledal, že by bylo porušeno některé ze základních lidských práv žalobkyně. Stejně tak nebyla důvodná ani žalobní námitka týkající se délky správního řízení, neboť i když § 71 správního řádu stanoví lhůty pro vydání rozhodnutí, nesplnění těchto lhůt není nijak sankcionováno a ve své podstatě se jedná o lhůty pořádkové.

II.

Stručné shrnutí argumentů kasační stížnosti

[3] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., a navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení, případně aby postupoval v souladu s § 110 odst. 2 s. ř. s.

[4] Stěžovatelka namítá, že správní orgány i soud nesprávně aplikovaly § 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Ustanovení § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi uvádí výčet případů, kdy lze požadovat úhradu nezbytného jednorázového výdaje, pouze demonstrativně, nikoliv taxativně. Pod toto ustanovení lze proto podřadit i náklady vynaložené v souvislosti s pořízením léků a za lékařská vyšetření v případech, kdy žadateli hrozí vážná újma na zdraví. Ze spisové dokumentace je zřejmé, že odůvodněné náklady na bydlení stěžovatelky přesahují částku jejího příjmu, kterým je pouze plný invalidní důchod. Po zaplacení všech měsíčních povinných plateb již stěžovatelka nemá potřebné finanční prostředky na zajištění jídla, povinných poplatků u lékařů a v lékárnách, doplateků na potřebné léky ani další nezbytné a životně důležité věci denní potřeby.

[5] Dále stěžovatelka nesouhlasí se závěrem městského soudu, že mohla své náklady řešit pomocí zákona o veřejném zdravotním pojištění. Žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci stěžovatelka podložila i doklady o úhradě částek, jež byla nucena vynaložit na lékařská ošetření a poplatky a doplatky za předepsanou nezbytnou medikaci, na které neměla, nemá a výhledově ani nebude mít potřebné finanční prostředky. V této situaci byla i přesto, že jí byly lékárníkem v souvislosti s několikaměsíčním výpadkem dodávek na trh jí dlouhodobě užívaného léku doporučeny srovnatelné léky za nižší doplatky, avšak vzhledem k menšímu množství tablet v jednom balení se ve skutečnosti

pokračování

jednalo o léky nesrovnatelně vyšší ceny. Pokud by stěžovatelka uvedenou částku nevynaložila, byla by vážně ohrožena na svém zdraví, neboť by jí nebyl poskytnut žádný léčivý přípravek, který je plně hrazen ze zdravotního pojištění ve smyslu zákona o veřejném zdravotním pojištění.

[6] Stěžovatelka nesouhlasí ani s výtkou soudu, že sama obývá byt o velikosti 95.88 m². Argumentuje tím, že v tomto bytě žije po většinu svého života, tj. přes 35 let. Vzhledem k jejímu věku a nedobrému zdravotnímu stavu již nikde jinde takto dlouho žít nebude. Soud navíc pominul skutečnost, že nájemné za byty menších velikostí je vzhledem ke zvyšování nájemného a cen energií v podstatě srovnatelné výši, jako současný nájem za m² a poplatky za služby ve stěžovatelkou nyní obývaném bytě. Tento argument soudu je podle stěžovatelky v rozporu s dobrými mravy. Nezanedbatelnou skutečností je i fakt, že stěžovatelka investovala nemalé částky do modernizace bytu, které jí nebyly vlastníkem bytu doposud uhrazeny.

[7] Závěrem stěžovatelka namítá, že městský soud se nedostatečně vypořádal s namítanými průtahy správního řízení. O žádosti stěžovatelky o mimořádnou okamžitou pomoc bylo rozhodováno celkem 5 měsíců a 21 dní, tedy v rozporu se správním řádem, kde je lhůta pro vyřizování žádostí jednoznačně vymezena. Průtahy řízení nelze omlouvat tím, že nedodržení lhůt samo o sobě neznamená nezákonnost správního rozhodnutí. Toto odůvodnění nemá oporu v zákoně a zákonodárce jistě nezamýšlel takový postup při vyřizování žádostí, kdy je tato lhůta správními orgány opakovaně, v řadě případů zcela uměle prodlužována a tím porušována. Takové jednání lze považovat za nesprávný úřední postup.

[8] Žalovaný stanovenou lhůtu k vyjádření ke kasační stížnosti nevyužil.

III.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Důvodnost kasační stížnosti posoudil soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); námitka nepřezkoumatelnosti, kterou je povinen se zabývat i bez návrhu, byla součástí kasačních námitek.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Zdejší soud poznamenává, že mu je ze soudní činnosti známo, že stěžovatelka o mimořádnou okamžitou pomoc žádala i v minulosti a opakovaně. Nejvyšší správní soud tak ve velmi srovnatelných věcech stěžovatelky již opakovaně rozhodoval (konkrétně jde o věci vedené pod sp. zn. 6 Ads 123/2012, 6 Ads 138/2012, 6 Ads 24/2013, 6 Ads 27/2013, 6 Ads 39/2013, 4 Ads 27/2014, 1 Ads 16/2014).

[12] Z předloženého správního spisu vyplývá, že stěžovatelka podala žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. Stěžovatelka je invalidní osobou pro III. stupeň invalidity a byl jí přiznán invalidní důchod ve výši 10.294 Kč. Ve své žádosti specifikovala, že nemá finanční prostředky na úhradu

zavedených a opakovaně se zdražujících poplatků ve zdravotnictví, včetně doplatků na léky. Měsíčně jí zbývá pouze 1.446 Kč na veškeré její výdaje. Svou žádost následně několikrát doplnila o další doklady a žádala navýšení požadované částky na 1.644 Kč. Dne 3. 11. 2011 bylo stěžovatelce doručeno vyrozumění správního orgánu I. stupně o možnosti seznámit se s podklady pro rozhodnutí o žádosti. Na to reagovala stěžovatelka přípisem doručeným správnímu orgánu I. stupně dne 4. 11. 2011, v němž žádala, aby všechny dosud doložené platební doklady k jiným jejím předchozím žádostem byly přiloženy k nyní posuzované žádosti a ohradila se proti posuzování jejího zdravotního stavu řadovými pracovníky sociálního odboru. I poté doplňovala spis o další platební doklady s účtenkami z lékáren. Na základě všech doložených skutečností rozhodl správní orgán I. stupně dne 9. 11. 2011 o zamítnutí její žádosti.

[13] Pokud jde o námitku nepřezkoumatelnosti rozsudku pro nedostatek důvodů, kterou stěžovatelka uplatnila v souvislosti s délkou správního řízení, zdejší soud uvádí, že žalobní námitce průtahů ve správním řízení se městský soud věnoval na s. 5 v prvním odstavci napadeného rozsudku. Konstatoval, že nedodržení lhůt uvedených v § 71 správního řádu není nikterak (zákonem) sankcionováno a proto samo o sobě neznamená nezákonnost rozhodnutí o nároku stěžovatelky. Takto formulovaný závěr je dostatečně přezkoumatelný a jasně a srozumitelným způsobem stěžovatelce odpovídá na otázku, proč je tato námitka právě v řízení proti rozhodnutí správního orgánu irelevantní. Nejvyšší správní soud se ve vztahu ke stejné námitce uplatněné v kasační stížnosti navíc s městským soudem ztotožňuje. Případné nedodržení lhůt pro vydání rozhodnutí ve správním řízení skutečně samo o sobě nemůže mít vliv na zákonnost správního rozhodnutí. To ovšem neznamená, že by zdejší soud pomalé vyřizování žádosti o dávku v hmotné nouzi jakkoliv schvaloval. Nejvyšší správní soud stěžovatelku upozorňuje, že proti průtahům ve správním řízení slouží jiné právní nástroje, např. institut ochrany před nečinností podle správního řádu, případně žaloba na ochranu proti nečinnosti správního orgánu ve smyslu § 79 a násl. s. ř. s. (srov. rozsudek NSS v jiné stěžovatelčině věci ze dne 18. 9. 2013, čj. 6 Ads 39/2013-29).

[14] Námitka nepřezkoumatelnosti rozsudku proto není důvodná.

[15] Stěžovatelka dále v kasační stížnosti namítá nesprávnou aplikaci § 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi a odkazuje na odst. 5 písm. a) tohoto ustanovení. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelka žádá o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, pro jejíž poskytnutí jsou stanoveny jiné podmínky [§ 2 odst. 3 a § 37 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi] než pro poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, jež jsou upraveny v § 2 odst. 5 písm. a) a § 37 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. V projednávané věci proto nelze souhlasit s námitkou stěžovatelky, že správní orgány a soud měly v posuzované věci aplikovat § 2 odst. 5 zmiňovaného zákona. Citované ustanovení na požadovanou dávku mimořádné okamžité pomoci nedopadá.

[16] Podle § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že *[n]árok na mimořádnou okamžitou pomoc má a) osoba uvedená v § 2 odst. 3, b) osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi, c) osoba uvedená v § 2 odst. 6, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.* Ustanovení § 2 odst. 3 tohoto zákona stanovuje, že

pokračování

[o]soba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví. Podle § 37 písm. a) se výše mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 3 stanoví k doplnění příjmu do výše existenčního minima osoby, která není nezaopatřeným dítětem.

[17] Nejvyšší správní soud odkazuje na svou judikaturu týkající se dávek mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, zejména na rozsudek ze dne 23. 11. 2011, čj. 3 Ads 113/2011-46, č. 2582/2012 Sb. NSS, ve kterém uvedl, že při posuzování oprávněnosti přiznání této dávky je třeba vycházet zejména ze zjištění, že v případě žadatele jeho příjmy převyšují částku existenčního minima, do jejíž výše má být požadovaná dávka poskytnuta. V této souvislosti lze připomenout také rozsudek zdejšího soudu ze dne 24. 4. 2013, čj. 6 Ads 123/2012-76, ve kterém stěžovatelka vystupovala jako žalobkyně. Nejvyšší správní soud zde schválil správnost úvahy městského soudu týkající se nemožnosti stanovit v případě stěžovatelky výši dávky v souladu s § 37 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[18] V rozsudku čj. 3 Ads 113/2011-46 Nejvyšší správní soud dále uvedl, že „[m]imořádná okamžitá pomoc, jak plyne ze samotného jazykového výkladu tohoto pojmu, je dávkou jednorázovou pro osoby ocitající se v takové mimořádné situaci, která vyžaduje okamžitou pomoc, ať už peněžitou či věcnou. Prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci tak může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy není osoba v hmotné nouzi, ale je jí vhodné bezprostředně poskytnout pomoc, což však nevylučuje, aby tato pomoc byla poskytnuta též osobě pobírající příspěvek na živobytí a v hmotné nouzi se již nacházející.“ Ze žádosti stěžovatelky o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví (a také z jejího tvrzení v kasační stížnosti) nevyplývá, že by se nacházela v situaci vyžadující mimořádnou okamžitou pomoc ve smyslu zákona o pomoci v hmotné nouzi. Stěžovatelka argumentovala svojí dlouhodobě nepříznivou situací a finančními problémy opakujícího se charakteru, neboť její důchod ve výši 10.294 Kč měsíčně jí nepostačuje na její pravidelné měsíční výdaje, kterými jsou například platby za lékařské ošetření a úhradu léků. Tyto finanční obtíže však nelze řešit formou dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví.

[19] V souvislosti s nutností úhrady léků a regulačních poplatků ve zdravotnictví je třeba přisvědčit správním orgánům a městskému soudu, že úhradu těchto nákladů je možné řešit pomocí zákona o veřejném zdravotním pojištění. Podle tohoto zákona lze nahradit předepisovaný lék jiným lékem s nižším doplatkem (§ 32 zákona o veřejném zdravotním pojištění), případně zdravotní pojišťovna může ve výjimečných případech uhradit péči jinak nehrazenou (§ 16 zákona cit. zákona). Stěžovatelka má tedy i jiné možnosti, jak dosáhnout toho, aby jí byly potřebné léky dostupné. Zákon o veřejném zdravotním pojištění řeší také otázku placení regulačních poplatků osobami v hmotné nouzi. Dále soud připomíná, že pro úhradu nákladů na nájemné může stěžovatelka využít jiných typů dávek, jako je např. příspěvek na bydlení či doplatek na bydlení. Ze spisu navíc vyplývá, že příspěvku na bydlení stěžovatelka využívá.

IV.

Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal námitky stěžovatelky důvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovanému v tomto řízení žádné náklady převyšující náklady běžné administrativní činnosti nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Stěžovatelce byla usnesením městského soudu ze dne 21. 3. 2013, čj. 2 Ad 16/2012-37, ustanovena zástupkyně Mgr. Dagmar Rezková Dřímlová, advokátka se sídlem v Praze. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovené zástupkyni stěžovatelky odměnu za jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, a to ve výši 1.000 Kč (srov. § 9 odst. 2, § 7 bod 3 advokátního tarifu) a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (srov. § 13 odst. 3 advokátního tarifu), celkem 1.300 Kč. Jelikož ustanovená zástupkyně doložila, že je plátkyní DPH, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Částka daně pak činí 21 %, tedy 273 Kč. Celkem činí odměna ustanovené zástupkyně 1.573 Kč a bude jí vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. května 2014

Zdeněk Kühn
předseda senátu